

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАУ БССР

№ 23 (986) Субота, 5 чэрвеня 1954 года Цана 50 кап.

У сям'і шчаслівых народаў

3 залы пасяджэнняў Вярхоўнага Савета БССР

Мінск. Дом урада.
На працягу трох дзён — 2 — 4 чэрвеня — тут адбылася чацвёртая сесія Вярхоўнага Савета Рэспублікі.

Выбраннікі народа прывезлі ў сталіцу ўзніслаў радысць за зробленае, клопаты народа, думы яго і шчаслівыя мары. На тварах, загаралых ад веснавага сонца, якое лашчыць цнер зеляніну ўсходаў будучага ўраджаю на полях, у вачах, якія зорка сачылі і будуць сачыць за якасцю новых дэталей, машын і вырабаў, у абліччы дэпутатаў — прадстаўнікоў нашай інтэлігенцыі, — ва ўсім адчуваецца вялікае шчасце свайго народа жыць і тварыць у наш непаўторны час.

магутнасці нашай сацыялістычнай Радзімы, за мір ва ўсім свеце, за поўную перамогу камунізма.

Калі дэпутат А. А. Куляшоў абвясціў здравіцу вялікай і непарушнай дружбе народаў СССР, слаўнай Камуністычнай партыі, у зале пачынаюцца доўгія бурныя воплескі. Людзі добра ведаюць, што ў сям'і шчаслівых савецкіх народаў і пад кіраўніцтвам партыі нам жыць і працаваць, нам мапець і развівацца, быць узнёўненымі і бадрэра глядзець у сваю будучыню — яшчэ больш ярыую і прыгожую, радасную і шчасліваю.

Абмеркаванне бюджэту для ўсіх іх — справа важная, адказная. Яны падкрэсліваюць, што ў праекце бюджэту яскрава адлюстравана нацыянальная палітыка нашай партыі, палітыка наўхільнага ўмацавання дружбы народаў, павышэння матэрыяльнага добрабыту працоўных, мірнай палітыка Савецкай дзяржавы, урада, партыі.

Дэпутаты ў сваіх выступленнях уносяць практычныя прапановы, накіраваныя на палепшанне абслугоўвання насельніцтва ў гарадах і вёсках. Яны клопацца аб дадатковым жыллі, аб пабудове новых школ, бальніц, клубаў, аб унарадкаванні гарадоў і раённых цэнтраў. Слушаюць выступленні дэпутатаў і радуецца за савецкага чалавека — будаўніка новага, кляпатывага гаспадара, які дабіна стаўлення да народа, да задалавлення яго матэрыяльных і культурных патрэб.

Сесія пераходзіць да разгляду другога пытання парадку дня «Зацвярджэнне Дзяржаўнага бюджэту БССР на 1954 год і справздадкі аб выкананні Дзяржаўнага бюджэту БССР за 1953 год».

Дэпутат аб Дзяржаўным бюджэце робіць міністр фінансаў Рэспублікі дэпутат Ф. А. Куханаў.

Слушаюць дэпутаты і госці, і перад імі паўстае веліч нашых спраў, што вырашанае савецкімі людзьмі ва ўсіх галінах гаспадаркі і культуры Рэспублікі. Бюджэт у 4.303.682 тысячы рублёў па даходах дае поўную магчымасць фінансавання справы далейшага развіцця народнай эканомікі і палепшання добрабыту працоўных.

Дэпутаты падрабязна паведамляе сесію, куды і якія сумы бюджэту накіроўваюцца, выказвае крытычныя заўвагі ў аднас міністэрстваў і ведамстваў, якія яшчэ далёка не ашчадна выкарыстоўваюць дзяржаўныя сродкі, дрэнна змагаюцца за выкананне вытворчых планаў, павышэнне прадукцыйнасці працы, палепшанне якасці прадукцыі.

Дэпутат І. Д. Варшавеня, паведамляючы сесію, што працягваюцца Мінска за пяць месяцаў гэтага года выканала план на 103 проценты, узямае пытанне аб паспяховым рамонце жыллага фонда і культурна-бытавых устаноў, аб садзейнічэнні індывідуальнаму жыллявому будаўніцтву, аб палепшанні камунальнай гаспадаркі гарада.

Дэпутат І. С. Сабаленка расказвае аб тым, што калгас «Шлях да камунізма» Брагінскага раёна паспяхова правёў пасяўную, дабіваецца перавыканання дзяржаўных заданняў па ўсіх відах калгаснай вытворчасці. І тут-жа ён патрабуе паскорыць будаўніцтва Малейскаўскага крухмальнага заводу, запанавец будаўніцтва ў Брагінці Хойніцкай ільновозава, бо сёння патраба ў такім завадзе велікі неабходна.

Дэпутаты, шматлікія госці — перадавыя людзі завадаў і будоўляў, дзеячы навукі і культуры, партыйныя, савецкія і гаспадарчыя кіраўнікі сталіцы шчыра і сардэчна сваімі гарачымі апладысмантамі сустракаюць словы дэпутата, які ад імя Цэнтральнага Камітэта Кампартыі Беларусі, урада Рэспублікі, Вярхоўнага Савета, ад імя ўсяго беларускага народа вітае рускі і ўкраінскі народы з вялікімі святамі і жадае рабочым, калгаснікам, інтэлігенцыі і ўсім працоўным Рэспублікі Федэрацыі і Украінскай ССР шчасця і праўдывання, новых выдатных дасягненняў у развіцці народнай гаспадаркі і культуры, ва ўздыме добрабыту.

Уважліва слухаюць дэпутаты дэпутат І. С. Сабаленка расказвае аб тым, што калгас «Шлях да камунізма» Брагінскага раёна паспяхова правёў пасяўную, дабіваецца перавыканання дзяржаўных заданняў па ўсіх відах калгаснай вытворчасці. І тут-жа ён патрабуе паскорыць будаўніцтва Малейскаўскага крухмальнага заводу, запанавец будаўніцтва ў Брагінці Хойніцкай ільновозава, бо сёння патраба ў такім завадзе велікі неабходна.

І так усе выступленні дэпутатаў — гэта вялікія клопаты аб справах народных, аб палепшанні працы ўсіх звянаў нашых гаспадарчых, савецкіх ведамстваў і органаў.

Пасля жывога абмеркавання бюджэту ўважліва сесія аднагалосна прымае Закон аб Дзяржаўным бюджэце на 1954 год. Затым зацвярджаюцца ўказы Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР, прынятыя паміж трэцімі і чацвёртымі сесіямі Вярхоўнага Савета.

Сесія закончыла сваю работу. Дэпутаты аддзяляюць у свае гарады і сёлы. З сабою яны вазьмуць рашучасць і жаданне працаваць нічо не так. Там, на практычнай рабоце, ля вытокаў вялікай стваральнай працы, яны будуць сумленна, па-дзяржаўнаму актыўна і непасрэдна вырашаць задачы далейшага гаспадарчага і культурнага будаўніцтва свай Рэспублікі.

А ёй, маладой і прыгожай, роўнай сярод роўных, шчаслівай у сям'і шчаслівых народаў, — нашай Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспубліцы — ісці наперад і не адставаць, дабівацца новых і новых поспехаў.

Затым дэпутат Н. Я. Аўхімовіч зачытвае тэкст прывітання ад сесіі Вярхоўнага Савета і беларускага народа Вярхоўнаму Савету, Савету Міністраў РСФСР, вялікаму рускаму народу. Зноў і зноў адзінадушны воплескі, бурная дэманстрацыя гарачых пацудуў да старэйшага і роднага брата, з якім беларусы былі і вечна будуць разам. Беларускі народ шчаслівы, што ён звязаны з рускім і ўкраінскім народам адзіноствам сваёй гісторыі, блізкасцю мовы, агульнасцю культуры і характараў. І мы ніколі не забудзем таго, што рускі народ аднаўраў рашаючую ролю ў стварэнні моцнай дружбы паміж Рэспублікамі, дапамог усім народам СССР выйсці на шырокі прасяг палітычнага, гаспадарчага і культурнага росквіту.

Дэпутаты, народныя клопаты за гаспадарчыя справы ў Рэспубліцы адчувае не толькі ў дэкладзе міністра фінансаў. Дэпутат І. С. Сабаленка, які выступіў з садакладам бюджэтнай камісіі, прапанаваў павялічыць план накіраванні сродкаў у 1954 годзе па раду міністэрстваў на 8,7 мільяна рублёў. Дэпутаты становяць на гэта рэагуючы. Яны поўнасцю пагаджаюцца з таварышам Сабаленкам, калі той крытыкуе Міністэрства жыллага-грамадзянскага будаўніцтва, Міністэрства масцовай і паўнаўнай прамысловасці, Міністэрства будаўнічых матэрыялаў, якія ў даўгу перад народам і дзяржавай па выкананню важных паказчыкаў працы.

Адзін за другім бяруць слова дэпутаты.

Пасля жывога абмеркавання бюджэту ўважліва сесія аднагалосна прымае Закон аб Дзяржаўным бюджэце на 1954 год. Затым зацвярджаюцца ўказы Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР, прынятыя паміж трэцімі і чацвёртымі сесіямі Вярхоўнага Савета.

Сесія закончыла сваю работу. Дэпутаты аддзяляюць у свае гарады і сёлы. З сабою яны вазьмуць рашучасць і жаданне працаваць нічо не так. Там, на практычнай рабоце, ля вытокаў вялікай стваральнай працы, яны будуць сумленна, па-дзяржаўнаму актыўна і непасрэдна вырашаць задачы далейшага гаспадарчага і культурнага будаўніцтва свай Рэспублікі.

А ёй, маладой і прыгожай, роўнай сярод роўных, шчаслівай у сям'і шчаслівых народаў, — нашай Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспубліцы — ісці наперад і не адставаць, дабівацца новых і новых поспехаў.

Узвядзенні сесіі зноў і зноў гарача апладзіруюць, выказваючы гэтым свае шчырыя братэрскае пацудуў да ўкраінскага народа, жадаючы яму новых выдатных поспехаў у яго барацьбе за ўмацаванне

ка будзе крыху большы за Дом урада на плошчы Леніна, вышыня цэнтральнай яго часткі — дзесяць паверхаў і бакавых крылаў — 5-6 паверхаў.

Будынікі тэлеграфа (архітэктар В. Кароль) і аб'ектаў (архітэктар Валок) размешчаны за поўднёва-заходняга боку плошчы. Музей-жа будзе ўзведзены з поўночна-ўсходняга боку паміж Палацам культуры прафсаюзаў і Кастрычніцкай вуліцай. Гэты будынак будзе трохпаверховым.

Будаўніцтва першай чаргі праспекта імя Сталіна ў асноўным закончана, за выключэннем некаторых аб'ектаў. На рагу вуліцы Свердлава і праспекта, супраць паштамта, закладваецца пяціпаверховая гаспадарча на праекту архітэктара Багданова — стваральніка рада жылых дамоў сталіцы. Гаспадарча будзе абсталявана на апошнім слову тэхнікі. У ёй у асноўным запрактыкаваны адзіночны нумары і невялікая колькасць двух- і трохпаверховых жылых.

На рагу праспекта і вуліцы Янкі Купалы будуюцца два васьміпаверховыя жылныя дамы (архітэктар Баршч). На месцы часовых будоўль Беленгер будзе знаходзіцца будынак змовага цырка на дзве тысячы гледачоў, які завяршыцца купалам і ў якім з усіх бакоў будзе прыгожа аздобленыя калонамі і пілястрамі фасады. Усе падобныя пампаны для жылля і іншых патрэб будуць знаходзіцца ў цокальным паверсе. Тэрыторыя вакол цырка ператворыцца ў прыгожы парк.

Праект будынка змовага цырка распрацоўваецца кіеўскім архітэктарам тав. Жу-

кавым і ў бліжэйшы час будзе прадстаўлены на абмеркаванне грамадскасці гарада. Будаўніцтва цырка пачнецца ў 1955 годзе.

Першая ГЭС калісці знаходзілася на далёкай ускраіне гарада. У сучасны момант вакол яе з усіх бакоў вырастае новая будынік і парк. Перад праектарыўшчыкамі наставілася пэўная задача — максімальна выкарыстаць існуючыя каробкі з невялікімі прыбудовамі, ператварыць увесь комплекс гэтых будынкаў у Палац фізкультуры, у якім павінны быць добрыя спартыўныя залы. Палац фізкультуры будзе мець дзве плавальныя басейны і цэлы рад спартыўных пляцовак. Прайдзе нямнога часу, і прапоўна Мінска атрымаюць цудоўныя куток для спорту.

На Круглай плошчы ў бліжэйшы час закінваецца будаўніцтва помніка воінам Савецкай Арміі і партызанам Беларусі, якія загінулі ў бітве за вызваленне нашай Радзімы ад фашысцкіх захопнікаў. З вясмі дамоў, якія складаюць ансамбль плошчы, пачаў ужэ закончаны, і астатнія тры будуць заданы ў эксплуатацыю ў канцы гэтага года. Калі гэтых дамоў закладвацца два скверы нізкай партэрнай зеляніны і шматтадовых кветак.

На рагу вуліцы Даўгабродскай і праспекта імя Сталіна пачнецца будаўніцтва пяціпаверховых жыллага дома. Другая частка праспекта ад Даўгабродскай вуліцы да выхаду на Маскоўскую шашу забудуваецца і будзе добраўпарадкавана на такім-жа высока-мастацкім і тэхнічным узроўні, як і першая частка. Кампзіцыйна другая частка праспекта вырашаецца чаргаваннем плошчаў з жыллымі, наву-

Сустрача ўкраінскіх артыстаў у Мінскім вакзале. Выступае народны артыст СССР А. Сердюк.

У сталіцу нашай Рэспублікі прыехаў на гэстролі калектыву Харкаўскага дзяржаўнага ардына Ленінска драматычнага тэатра імя Тараса Шэўчэнкі.

Іа Мінскім вакзале адбыўся кароткі мітынг. Гасцей віталі намеснік міністра культуры БССР П. Лютаровіч, народны артыст СССР П. Малчану. Яны шчыра павішавалі пасланню ўкраінскага народа з прыемам у Мінск, гаварылі аб непарушным братэрстве нашых народаў. Яркім сведчаннем гэтага братэрства з'яўляюцца пастаянныя творчыя сувязі паміж мастацтвам ўкраінскага і беларускага народаў.

Ад імя калектыва шэўчэнкаўскага народ-

Сустрача ўкраінскіх артыстаў у Мінскім вакзале. Выступае народны артыст СССР А. Сердюк.

Вынікі года

У ВЯЧЭРНІМ УНІВЕРСІТЭЦЕ МАРКСІЗМА-ЛЕНІНІЗМА

Адной з важнейшых форм палітычнай асветы з'яўляецца Вячэрні ўніверсітэт марксізма-ленінізма. Ва ўніверсітэце савецкай інтэлігенцыя пазнае свае веды, сістэматычна і глыбока вывучае марксіска-ленінскую тэорыю. Кваліфікаваныя выкладчыкі чытаюць лекцыі па гісторыі КПСС, гісторыі СССР, палітычнай эканоміі, дыалектычнаму і гістарычнаму матэрыялізму, знешняй палітыцы СССР і сучасных міжнародных адносінах. Акрамя таго, слухачы ўніверсітэта вывучаюць па выбару адзін з наступных прадметаў: пытанні літаратуры і мастацтва, эканамічнай і палітычнай географіі, партыйнае і савецкае будаўніцтва, эканоміка прамысловых прадпрыемстваў.

П. УРБАНОВІЧ, намеснік дырэктара Вячэрняга ўніверсітэта марксізма-ленінізма.

Вялікую работу па ўцягненню ва ўніверсітэт работнікаў мастацтва праводзіць партыйная арганізацыя Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра і Драматычнага тэатра імя Янкі Купалы. Ва ўніверсітэце паспяхова займаюцца пісьменнікі Я. Брыль, А. Валевіч, І. Грамовіч, Д. Кавалеў, народны артыст БССР Р. Шырма і іншыя. Паспяхова скончылі ўніверсітэт у гэтым навуковым годзе пісьменнікі М. Танк, Н. Пестрак, народныя артысты БССР Л. Рахленка, І. Шаціла, А. Абухвіч, заслужаныя артысты БССР С. Бірыла, Е. Палосін, М. Сокал і іншыя.

У ГУРТКУ ПА ВІЛУЧЭННЮ РУСКАЙ ФІЛОСОФІІ

Адбыліся апошнія заняткі ў гуртку па вывучэнню філасофскай і эстэтычнай спадчыны вялікіх рускіх рэвалюцыйных дэмакратаў пры Саюзе савецкіх пісьменнікаў Беларусі.

За год вучобы пісьменнікі праслухалі цыкл цікавых і змястоўных лекцый ад філасофскай і эстэтычных поглядаў вялікіх рускіх рэвалюцыйных дэмакратаў — Герцава, Белінскага, Чарнышэўскага, Дабралюбава, Нісарова. Праведзены семінарыя заняткі па філасофскай і эстэтычных поглядах В. Г. Белінскага.

развяслае ініцыятыву слухачоў. І таму зусім нешпадарковымі былі шматлікі ўдзелы выступленняў на занятках гуртка пісьменнікаў І. Шаціліна, П. Кавалева, Я. Шапаўскага, В. Вольскага і іншых і грунтоўнае дакладна-рэфераты — М. Каймавіча, Я. Гершоніча і іншых, якія мелі характар самастойных даследаванняў і якія можна рэкамендаваць да друку. Добра падрыхтаваны выступленні і дэклады робіць гонар гуртку.

Было-б, аднак, неаб'ектыўна і няправільна не бачыць у рабоце гуртка недахопаў. Пісьменнікі недастаткова творча выкарыстоўваюць і развіваюць у савецкай беларускай літаратуры і крытыцы прынцыпы эстэтыкі і крытыкі Белінскага. Часам у выступленнях на гутарках і ў рэфератах слухачы становіліся на шлях цытатаў. Не ўсе пытанні асвятляліся аднолькава поўна і змястоўна. Быў-жа выпадак, калі А. Кучар замест дэкладу «Белінскі аб сутнасці, грамадскім прызначэнні і ідэйнасці літаратуры і мастацтва», якога ён не падрыхтаваў без уважлівых прычын, павёў доўгую і нецвяжкую размову аб... геніях і геніяльнасці. Не ўсе дэклады рыхтаваліся ў вызначаны тэрміны, некаторыя прыходзіліся пераносіць на іншы час. Гэта парушала план семінараў.

Сарод пісьменнікаў значна ўзраста папулярнасць гуртка. Гэта тлумачыцца перш за ўсё блізкай і зразумелай слухачам тэматыкай. Усе тэмы засвоены і вывучаны грунтоўна.

Важнай акалічнасцю, якая садзейнічала агульнаму поспеху, з'явіўся, на мой погляд, правільна распрацаваны метад правядзення заняткаў у гуртку. Спачатку быў прачытаны цыкл лекцый дацэнтам Ю. Васільевым. Пасля праводзіліся семінарыя заняткі, якія будаваліся такім чынам: агульнатэарэтычныя (філасофскія, палітычныя, сацыялагічныя) пытанні разглядаліся ў парадку гутарак, а эстэтычныя і літаратурна-крытычныя праблемы вырашаліся шляхам дэкладна-рэфератнага спосаду.

Метад гутарак і дэкладаў у наступным шырокім абмеркаванні кэштоўны тым, што ён дазваляе сканцэнтравана ўвагу слухачоў на галоўным, прывучае іх да ўдзільнай работы над перакрываючымі, чальнымі і вытворчымі манументальнымі будынкамі і паркавымі масівамі.

Значна месца ў ансамблі праспекта зойме новая Камароўская плошча. На ёй будуюцца і ў бліжэйшы час пачнуць будавацца двух- і чатырохпаверховыя карпусы поліграфічнага і швейнай фабрыкі, Палаца культуры прамапрадпрыемстваў і некалькі шматпаверховых дамоў. У цэнтры плошчы на месцы маленькіх домікаў будзе зроблены сквер з фантанам, скульптурамі і зветкамі.

Ад Камароўскай плошчы да выхаду на Маскоўскую шашу праводзіцца інтэнсіўная забудова, і ў бліжэйшыя два-тры гады на гэтай частцы праспекта з'явіцца новыя вытворчыя карпусы гадзініковага завада і кінофабрыкі, інстытуту фізкультуры і механізацыі сельскай гаспадаркі, тэхнікума і паціпаверховыя жылныя дамы.

З праспекта імя Сталіна трамвай пераносіцца на вуліцу Чырвоную, Лагойскі тракт і новыя вуліцы, якія ідуць паралельна. Аўтобусны і тралейбусны рух заходзіцца на праспекце.

Вядзецца будаўніцтва распачнецца сёла на Даўгабродскай вуліцы і бліжэйшых да яе кварталлах, а таксама на Магілёўскай шашы, вуліцах Чкалава і Брылеўскай, у раёне Юбілейнай плошчы.

Немалую цікавасць уяўляе новы будынак Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра, які мярнуецца ўзвесці на плошчы Свабоды. Тэатр разлічаны на 850 чалавек. Тут-жа на супрацьлеглым боку плошчы будуюцца кансерваторыя з глядацкай залай на 500 чалавек. На гэтым, дзе цяпер часова знаходзіцца магазін гародніны і садавіны, будзе знаходзіцца двухзальны кінотэатр. На рагу плошчы і вуліцы Рэвалюцыйнай і Інтэрнацыянальнай запрактыкаваны два адміністрацыйныя дамы, будаўніцтва якіх пачнецца ў 1955 годзе.

Сёлетня заканчваецца будаўніцтва адна-

важнай акалічнасцю, якая садзейнічала агульнаму поспеху, з'явіўся, на мой погляд, правільна распрацаваны метад правядзення заняткаў у гуртку. Спачатку быў прачытаны цыкл лекцый дацэнтам Ю. Васільевым. Пасля праводзіліся семінарыя заняткі, якія будаваліся такім чынам: агульнатэарэтычныя (філасофскія, палітычныя, сацыялагічныя) пытанні разглядаліся ў парадку гутарак, а эстэтычныя і літаратурна-крытычныя праблемы вырашаліся шляхам дэкладна-рэфератнага спосаду.

Метад гутарак і дэкладаў у наступным шырокім абмеркаванні кэштоўны тым, што ён дазваляе сканцэнтравана ўвагу слухачоў на галоўным, прывучае іх да ўдзільнай работы над перакрываючымі, чальнымі і вытворчымі манументальнымі будынкамі і паркавымі масівамі.

Значна месца ў ансамблі праспекта зойме новая Камароўская плошча. На ёй будуюцца і ў бліжэйшы час пачнуць будавацца двух- і чатырохпаверховыя карпусы поліграфічнага і швейнай фабрыкі, Палаца культуры прамапрадпрыемстваў і некалькі шматпаверховых дамоў. У цэнтры плошчы на месцы маленькіх домікаў будзе зроблены сквер з фантанам, скульптурамі і зветкамі.

Ад Камароўскай плошчы да выхаду на Маскоўскую шашу праводзіцца інтэнсіўная забудова, і ў бліжэйшыя два-тры гады на гэтай частцы праспекта з'явіцца новыя вытворчыя карпусы гадзініковага завада і кінофабрыкі, інстытуту фізкультуры і механізацыі сельскай гаспадаркі, тэхнікума і паціпаверховыя жылныя дамы.

З праспекта імя Сталіна трамвай пераносіцца на вуліцу Чырвоную, Лагойскі тракт і новыя вуліцы, якія ідуць паралельна. Аўтобусны і тралейбусны рух заходзіцца на праспекце.

Вядзецца будаўніцтва распачнецца сёла на Даўгабродскай вуліцы і бліжэйшых да яе кварталлах, а таксама на Магілёўскай шашы, вуліцах Чкалава і Брылеўскай, у раёне Юбілейнай плошчы.

Немалую цікавасць уяўляе новы будынак Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра, які мярнуецца ўзвесці на плошчы Свабоды. Тэатр разлічаны на 850 чалавек. Тут-жа на супрацьлеглым боку плошчы будуюцца кансерваторыя з глядацкай залай на 500 чалавек. На гэтым, дзе цяпер часова знаходзіцца магазін гародніны і садавіны, будзе знаходзіцца двухзальны кінотэатр. На рагу плошчы і вуліцы Рэвалюцыйнай і Інтэрнацыянальнай запрактыкаваны два адміністрацыйныя дамы, будаўніцтва якіх пачнецца ў 1955 годзе.

Сёлетня заканчваецца будаўніцтва адна-

важнай акалічнасцю, якая садзейнічала агульнаму поспеху, з'явіўся, на мой погляд, правільна распрацаваны метад правядзення заняткаў у гуртку. Спачатку быў прачытаны цыкл лекцый дацэнтам Ю. Васільевым. Пасля праводзіліся семінарыя заняткі, якія будаваліся такім чынам: агульнатэарэтычныя (філасофскія, палітычныя, сацыялагічныя) пытанні разглядаліся ў парадку гутарак, а эстэтычныя і літаратурна-крытычныя праблемы вырашаліся шляхам дэкладна-рэфератнага спосаду.

Метад гутарак і дэкладаў у наступным шырокім абмеркаванні кэштоўны тым, што ён дазваляе сканцэнтравана ўвагу слухачоў на галоўным, прывучае іх да ўдзільнай работы над перакрываючымі, чальнымі і вытворчымі манументальнымі будынкамі і паркавымі масівамі.

Значна месца ў ансамблі праспекта зойме новая Камароўская плошча. На ёй будуюцца і ў бліжэйшы час пачнуць будавацца двух- і чатырохпаверховыя карпусы поліграфічнага і швейнай фабрыкі, Палаца культуры прамапрадпрыемстваў і некалькі шматпаверховых дамоў. У цэнтры плошчы на месцы маленькіх домікаў будзе зроблены сквер з фантанам, скульптурамі і зветкамі.

Ад Камароўскай плошчы да выхаду на Маскоўскую шашу праводзіцца інтэнсіўная забудова, і ў бліжэйшыя два-тры гады на гэтай частцы праспекта з'явіцца новыя вытворчыя карпусы гадзініковага завада і кінофабрыкі, інстытуту фізкультуры і механізацыі сельскай гаспадаркі, тэхнікума і паціпаверховыя жылныя дамы.

З праспекта імя Сталіна трамвай пераносіцца на вуліцу Чырвоную, Лагойскі тракт і новыя вуліцы, якія ідуць паралельна. Аўтобусны і тралейбусны рух заходзіцца на праспекце.

Вядзецца будаўніцтва распачнецца сёла на Даўгабродскай вуліцы і бліжэйшых да яе кварталлах, а таксама на Магілёўскай шашы, вуліцах Чкалава і Брылеўскай, у раёне Юбілейнай плошчы.

Немалую цікавасць уяўляе новы будынак Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра, які мярнуецца ўзвесці на плошчы Свабоды. Тэатр разлічаны на 850 чалавек. Тут-жа на супрацьлеглым боку плошчы будуюцца кансерваторыя з глядацкай залай на 500 чалавек. На гэтым, дзе цяпер часова знаходзіцца магазін гародніны і садавіны, будзе знаходзіцца двухзальны кінотэатр. На рагу плошчы і вуліцы Рэвалюцыйнай і Інтэрнацыянальнай запрактыкаваны два адміністрацыйныя дамы, будаўніцтва якіх пачнецца ў 1955 годзе.

Сёлетня заканчваецца будаўніцтва адна-

важнай акалічнасцю, якая садзейнічала агульнаму поспеху, з'явіўся, на мой погляд, правільна распрацаваны метад правядзення заняткаў у гуртку. Спачатку быў прачытаны цыкл лекцый дацэнтам Ю. Васільевым. Пасля праводзіліся семінарыя заняткі, якія будаваліся такім чынам: агульнатэарэтычныя (філасофскія, палітычныя, сацыялагічныя) пытанні разглядаліся ў парадку гутарак, а эстэтычныя і літаратурна-крытычныя праблемы вырашаліся шляхам дэкладна-рэфератнага спосаду.

Метад гутарак і дэкладаў у наступным шырокім абмеркаванні кэштоўны тым, што ён дазваляе сканцэнтравана ўвагу слухачоў на галоўным, прывучае іх да ўдзільнай работы над перакрываючымі, чальнымі і вытворчымі манументальнымі будынкамі і паркавымі масівамі.

Значна месца ў ансамблі праспекта зойме новая Камароўская плошча. На ёй будуюцца і ў бліжэйшы час пачнуць будавацца двух- і чатырохпаверховыя карпусы поліграфічнага і швейнай фабрыкі, Палаца культуры прамапрадпрыемстваў і некалькі шматпаверховых дамоў. У цэнтры плошчы на месцы маленькіх домікаў будзе зроблены сквер з фантанам, скульптурамі і зветкамі.

Ад Камароўскай плошчы да выхаду на Маскоўскую шашу праводзіцца інтэнсіўная забудова, і ў бліжэйшыя два-тры гады на гэтай частцы праспекта з'явіцца новыя вытворчыя карпусы гадзініковага завада і кінофабрыкі, інстытуту фізкультуры і механізацыі сельскай гаспадаркі, тэхнікума і паціпаверховыя жылныя дамы.

З праспекта імя Сталіна трамвай пераносіцца на вуліцу Чырвоную, Лагойскі тракт і новыя вуліцы, якія ідуць паралельна. Аўтобусны і тралейбусны рух заходзіцца на праспекце.

Вядзецца будаўніцтва распачнецца сёла на Даўгабродскай вуліцы і бліжэйшых да яе кварталлах, а таксама на Магілёўскай шашы, вуліцах Чкалава і Брылеўскай, у раёне Юбілейнай плошчы.

Немалую цікавасць уяўляе новы будынак Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра, які мярнуецца ўзвесці на плошчы Свабоды. Тэатр разлічаны на 850 чалавек. Тут-жа на супрацьлеглым боку плошчы будуюцца кансерваторыя з глядацкай залай на 500 чалавек. На гэтым, дзе цяпер часова знаходзіцца магазін гародніны і садавіны, будзе знаходзіцца двухзальны кінотэатр. На рагу плошчы і вуліцы Рэвалюцыйнай і Інтэрнацыянальнай запрактыкаваны два адміністрацыйныя дамы, будаўніцтва якіх пачнецца ў 1955 годзе.

Сёлетня заканчваецца будаўніцтва адна-

важнай акалічнасцю, якая садзейнічала агульнаму поспеху, з'явіўся, на мой погляд, правільна распрацаваны метад правядзення заняткаў у гуртку. Спачатку быў прачытаны цыкл лекцый дацэнтам Ю. Васільевым. Пасля праводзіліся семі

АКЦЫЕРЫ І РОЛІ

Цікавы вобраз

Адкрылася аслона ў театры імя Януба Коласа. Малады негр у пышным генеральскім мундзіры перамога хадзіць па лагой. Гэта — Крыстоф. Ён раз'юшаны. У яго душы кіпіць агонь нявыясці сур'яць Бананарта, які рашыў адабраць у яго народа свабоду, што даў яму Канвент яшчэ дзесяць год назад. Ён ніяк не можа змяніць з загадам Тусена, галоўнакамандуючага арміі Гаіці, пакінуць горад, калі французцы высадзілі на бераг.

Тусена, але ў гэты час уваходзіць палкоўнік французскай арміі Буша... І ў характары Крыстофа з'яўляецца яшчэ адна рыса, да гэтага часу не паказаная акцёрам: сарказм. Цытуючы напамідаць замест адозвы Бананарта да насельніцтва Гаіці, у якой гаворыцца, што кожны, хто будзе супрацьдзейства яго законам, будзе спалены гнявам распубікі, Яромента, каб не выдаць свайго хвалювання перад Буша, працягвае бакал да партрэта Напалеона і спайнона, з сарказмам гаворыць:

— Прабач, Цазар! Як гаручы матэрыял, я не апраўдаў тваіх чаканняў!..

У гэтым прызначэнні Яромента знайшоў для сябе ключ да разумення Крыстофа не толькі як імклівага, гарачага чалавека. Арыст зразумее, што яго таксама трэба паказаць і як чалавека, які навучыўся за кароткі час у суровую вайну стрымліваць свае — ніхай і высакародныя — парывы ў імя вышэйшай мэты, у імя канчатковай перамогі.

І таму, калі Тусен вырашае перадаць камандаванне Крыстофу, глядзячы верыць, што генерал давідае справу да пераможнага канца.

Трэба адзначыць, што рух, асабліва ў спалучэнні са словам, успрымаецца ў ролі Крыстофа зусім выразна.

У апошні раз мы бачым Крыстофа — Яромента ў фінале, калі ён, пасля перамогі, з'яўляецца ў будынку былой штаб-кватэры Лексера. Яго з'яўленне сустракаецца ўсхваляванымі крыжамі народа.

Выглядзічы на тое, што ігшасце перамогі засмучана гібельлю палкоўніка Жака, палыміны патрыёт сваёй радзімы, Крыстоф гаворыць перад народам прамоу, у якой адзначае справядлівасць барацьбы за незалежнасць Гаіці, за права быць чалавекам. Разам з тым, уся яго прэмова прасякнута неапазічнай упэўненасцю, што свабода не можа загінуць, пакуль людзі гатовы памерці за яе.

Крыстоф — несумнянна ўдача маладога ашэра. Яна была-б яшчэ большай, калі-б акцёр стаў поўным гаспадаром свайго тэмпераменту.

Н. ЛОЙТАР, заслужаны дзеяч мастацтва БССР, г. Віцебск.

Канцэрт чэшскай музыкі

Беларуская дзяржаўная філармонія арганізавала сімфанічны канцэрт, прысвечаны двум важным датам у гісторыі музычнай культуры: 70-годдзю з дня смерці Бедржыха Сметана і 50-годдзю з дня смерці Анталіна Дворжака. Разам з чэшскім народам уся музычная грамадскасць адзначае гэтыя даты. Два вялікія чэшскія кампазітары Сметана і Дворжак з'яўляюцца заснавальнікамі чэшскай музычнай класікі.

Сімфанічны аркестр Беларускай дзяржаўнай філармоніі выканаў на канцэрце 5-ую сімфонію Дворжака «З Новага свету». Гэтая апошняя, дзевятая па ліку, сімфонія кампазітара з'яўляецца найвялікшым дасягненнем чэшскай нацыянальнай музыкі, выдатнай з'явай сусветнай музычнай культуры.

Сімфонія напісана кампазітарам даўка ад радзімы, у Амерыцы. Нягледзячы на тое, што ў ёй чуюцца матывы песень італьянскіх плямён і неграў, прыгнечаныя ў Амерыцы, сімфонія з'яўляецца глыбока нацыянальным творам, асабліва «сапраўднай чэшскай музыкай», як пісаў сам кампазітар.

Дырыжор Б. Афанасьеў ўдумліва і сур'езна працягваў партытуру сімфоніі. Да слухачоў былі дасягнены яе яркія вобразы, эмацыянальнасць, нацыянальны каларыт. Праўдзіва і шчыра пратраўляў ён часткі твору.

У другім аддзяленні канцэрта былі выкананы ўрыўкі з оперы В. Сметана «Прададзеная нявеста», якая шырока праславіла імя аўтара і стала самым яго папулярным творам.

Пісьмо ў рэдакцыю

Без павагі да роднага слова

У ліку іншых навучальных устаноў у Мінску ёсць Тэатральна-мастацкі інстытут, дзе выхоўваюцца найбольшія кадры, якія штотод паўпаўнаюць творчыя калектывы рэспубліканскіх і абласных тэатраў Беларусі. Інстытут умяшчае лепшых майстраў тэатральнай культуры, у ім створаны ўсе ўмовы для выхавання адужаваных акцёраў. Але нас, студэнтаў, глыбока здзіўляе адна недачынасць. Нас рыхтуюць для беларускіх тэатраў, а беларускаму сцэнічнаму слову амаль не вучаць.

Праўда, на першым курсе ў ліку дадатковых лекцый с'як-так знаёміць з галоўнымі праміламі беларускай граматыкі і беларускімі тэкстамі, але гэта толькі на першым курсе. Далей студэнты павінны вывучаць беларускае мову самастойна, але кантроль някаля да гэтых не наладжана і з такой вучобай мала карысці.

Беларуская літаратура, якой аздадана вельмі мала гадзін, выкладаецца надвычай скарачана, і ў студэнтаў застаецца сама элементарнае і агульнае ўяўленне аб майстрах беларускага слова.

Вось чаму, калі часам і выкарыстоўваюцца ў практычнай рабоце студэнтаў вершы і проза беларускіх пісьмемнікаў, дык вельмі часта гучаць яны няправільна, з дрэнным вымаўленнем.

Майстэрства сцэнічнага беларускага слова магло быць значна лепшым, каб у практычнай рабоце студэнтаў выкарыстоўвалася драматургія Купалы, Коласа, Чорнага, Крапівы, Самуйленка. Але кафедра майстэрства акцёра амаль заўсёды беларускаму драматургу. Яна намянена на поўнацінальным пераказамі на беларускае мову. З арыгінальнай драматургіі ў рэпертуары інстытута на чацвёртым курсе ёсць толькі «Піноская шляхта» Луціна-Марцінкевіча.

Пасля ўсяго гэтага не дзіва, што многія выпускнікі інстытута, пачаўшы працаваць у тэатры, слаба валодаюць беларускай мовай і выкарыстоўваюць зазорныя паракані гледачоў.

Можна было спадзявацца, што працуючы ў тэатры разам з вядомымі майстрамі беларускай сцэны, маладыя акцёры з часам пазбегнуць гэтага недыхопа. Але і ў тэатрах беларускае мастацкае слова не заўсёды правільна гучыць.

Лобач о сакравітай і каларытнай мовай такіх спектакляў тэатра імя Я. Купалы, як «Паўлінка», «Хто смецца апошнім», «Пяночка жараванкі» і іншыя, сустракаюцца сцэналісты са значнымі скажэннямі ў мове («Вывабайце, калі дзека!»; «Залі «Аўроры», «Даходнае месца», «Саварства і любоў»; «Простая дзяўчына» і інш.).

Вымаўленне беларускага слоў з выбухным «г», ненаціскным «о» і «ё» — самая звычайная рэч у многіх акцёраў.

Заўважаецца, што моўная аргхі сустракаюцца часцей за ўсё ў т'ресе, якія перакладваюцца ў рускай мовы. Выкарыстанне для апраўдання скарачэння на дрэнны перакладчы. Магчыма ў некаторых выпадках гэта і праўда, але галоўная прычына ў тым, што акцёры вельмі мала працуюць над тэкстам, словам. І самі пастаноўшчыкі амаль не гучаць, каб патрабавалі чыстаты мовы спектакля, грэбуюць гэтым.

С. ПЯТОВІЧ, студэнт Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута.

ным творам. З'янож Неоды ў сваёй рабоце «Бедржых Сметана» пісаў аб тым, што для чыхаў «Прададзеная нявеста» з'яўляецца не толькі вясёлым спектаклем, але і ўвасабленнем вызваленчых імкненняў чэшскага народа.

Невычэрпана жываперадаснасць, сапраўдны народны гумар, лірыка, светлыя і шчырыя чалавечыя патунці — вось што характарызуе оперу.

Арестрам былі выкананы ўвердзюра і народныя танцы з оперы «Прададзеная нявеста», якія пратраўлялі вясёлым, жываперадасным патокам народнай музыкі.

Арыстэтка Р. Млодак і арыстэ Н. Лазараў выканалі два дуэты Мажэнгі і Еноа. Р. Млодак, як заўсёды, прадэманстравала высокую вакальную культуру і сапраўднае майстэрства ў раскрыцці вобраза.

Заслужаны поспех выпаў на долю арыстэты І. Валодзіна, які выканаў дзве армі Вапша. Не ўпадзінаць у грэцкае, не пераваліваючы камедыянасці вобраза няўдалага жаніха, арыстэ з мяккім тумарам паказаў перажыванні і патунці свайго героя. Вапшк Валодзіна выліжае ў слухача прынамсі смех і нават спачуванне. Такая трактоўка камічнага вобраза Вапша поўнацю адпавядае трактоўцы гэтага вобраза самім кампазітарам.

Перад пачаткам канцэрта выкладчык Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі В. Сізка выступіла з уступным словам, у якім коратка ахарактарызавала значэнне творчасці Сметана і Дворжака ў развіцці музычнай культуры.

Е. РАКАВА.

Беларускі пейзаж. Мастак І. Пушкоў.

Патрэбен кінозэатр дакументальных фільмаў

Советская навукова-папулярная і дакументальная кінематаграфія з'яўляецца адным з важнейшых сродкаў павышэння ведаў шматмільённых народных мас, асветы народа, прапаганда ўсяго перадавога ў навучы, прамысловасці і сельскай гаспадарцы.

У рэспубліканскай канторы кінопракату цяпер ёсць значны фонд навукова-папулярных, вядучых і дакументальных фільмаў, якія маюць вельмі вялікае палітычнае і культурна-пазнавальнае значэнне.

Гэтыя фільмы больш ляжаць на складзе, чым паказваюцца на экраны. Такое становішча сведчыць аб тым, што Галоўнае ўпраўленне кінематаграфіі Міністэрства культуры БССР і Рэспубліканская кантора кінопракату ўсё яшчэ не зрабілі для сябе ніякіх вывадаў з пастаноўкі ўрада аб пашырэнні паказу навукова-папулярных, хранікальных і вядучых фільмаў і не перабавалі сваю работу.

Гэтыя фільмы павінны дэманстраваліся рэгулярна, не менш аднаго-двух сеансаў у тыдзень. Аднак, калі знаёміцца з рэпертуарам мінскіх кінозэатраў за апошні час, дык стане ясным, што выкананне гэтай вельмі важнай задачы па сутнасці ператворана ў фармальнасць.

У Мінску працуе шэсць кінозэатраў, але дакументальныя і навукова-папулярныя фільмы дэманструюць з іх толькі тры, ды і то даволі рэдка.

Дакументальныя карціны ў тых рэдкіх выпадках, калі яны трапляюцца на экраны, дэманструюцца толькі на вечары 9 і 11 гадзін раніцы, а днём і вечарам паказваюцца мастацкія фільмы. Разлік тут прости. Билеты на мастацкія фільмы каштуюць даражэй, а значыць і аб'ём атрымліваюцца большымі.

Няма патрэбы даказваць, што такія гледзючы камбінаты прыносяць шкоду гледацям, які па сутнасці наогул пазбаўлены магчымасці глядзець у сталіцы навукова-папулярныя, дакументальныя і вядучыя фільмы.

Вялікую дапамогу ў азнаямленні гледача з гэтымі фільмамі мог-бы аказаць па-

стаўны кінозэатр «Навіны дня», якога дзгэтуль няма ў Мінску.

У пачатку 1952 года, ідучы насустрач пажаданням грамадскага горада, Міністэрства кінематаграфіі БССР адзі з кінозэатраў перайменавала ў «Навіны дня». У першыя дні жыцця беларускай сталіцы маглі глядзець лепшыя кароткаметражныя фільмы. Аднак хутка прышлі і першыя расчараванні. У кінозэатры «Навіны дня» пачалі дэманстравалі толькі паўторныя фільмы. У друку з'явілася крытыка яго работы. Кіраўнікі Міністэрства кінематаграфіі БССР вельмі своеасабліва рэагавалі на яе. Прайшло ўсяго некалькі месяцаў, і кінозэатр «Навіны дня» быў перайменаваны ў кінозэатр паўторнага фільма. Такая мера тлумачылася тым, што кінозэатр сабе бмшам не апраўдаў.

Але ці сапраўды кінозэатр «Навіны дня» «сябе не апраўдаў»? Для вывяслення гэтага пытання не лішнім будзе напамінаць аб тым, як была арганізавана яго работа. Кінозэатр знаходзіўся на адной з малалюдных вуліц Мінска ў няўтульным памяшканні. Дакументальныя фільмы рэкламаваліся дрэнна.

Карціны для паказу падбіраліся без уважлівага ўліку запатрабаванай гледачоў. Ні разу не былі арганізаваны тэматычныя паказы з уадаем дзёночых прамысловасці, сельскай гаспадаркі, навукі і культуры, якія маглі-б выступіць перад кіносеансам з лекцыямі і гутаркамі. Дырэкцыя кінозэатра не наладзіла жывой сувязі з прадрпрыемствамі, навукальнымі ўстановамі і грамадскімі арганізацыямі, якія маглі-б многа дапамагчы ў папулярнаванні фільмаў, у распускоджанні білетаў.

Ці можна была гэтага здзіўляцца, што гледачы наведвалі дрэнна кінозэатры. Даўно наспела неабходнасць адрхрыць у Мінску спецыяльны кінозэатр «Навіны дня», які павінен знаходзіцца ў цэнтральнай частцы горада. Праграмы для яго павінны спецыяльна падбірацца і часта змяняцца, каб даць магчымасць абслугоўваць шырокае кола гледачоў.

В. ІВАНОВСКІ.

Самадзейнасць занябана

Неяка скажаць, што ў Даманавіцкім раёне ніхто не ждае займацца ў калектывах мастацкай самадзейнасці. Наадварот, у раёне ёсць таленавіты моладзь, якая прыкладае шмат намаганняў, каб стварыць у сваім калгасе такія калектывы. На жаль, гэтай ініцыятыўе не заўсёды падтрымліваецца.

Многа здольнай моладзі ў азнаямленні гледача з гэтымі фільмамі мог-бы аказаць па-

ганізацыі т. Крупенкі з просьбай дапамагчы ім наладзіць працу мастацкай самадзейнасці. Але ён заўсёды адказваў, што ў яго ёсць больш важныя справы. Такага-ж пункту гледжання прытрымліваюцца загадчы хаты-чыталні і старшыня калгаса.

Няма належнага кіраўніцтва мастацкай самадзейнасцю і з боку райаддзела культуры (загадчык тав. Голуб).

В. ПІНЧУК, А. ГЕРМАНЧУК, Даманавічы.

Выстаўка народнага мастацтва на вёсцы

Гомельскі абласны Дом народнай творчасці арганізаваў на вёсцы выстаўку-перасоўку вышывачага і дэкарацыяна-прыкладнага мастацтва, работ вышывальшчыц, інкрустатараў і скульптараў нашай вобласці.

Выстаўка-перасоўка абслужыла каля 11 тысяч калгаснікаў Уваравіцкага і Церахоўскага раёнаў. Яна будзе размешчана ў Азярчанскім ДOME культуры Рэчыцкага раёна.

За апошні час работнікамі абласнога Дома народнай творчасці выяўлена многа майстроў народнай творчасці, агульна лік якіх дасягае 250 чалавек.

О. КУЛЯШОВА, г. Гомель.

Сустрэча з землякамі

Апаваданне

Неяк зімою, незадоўга пасля новага года, да мяне на кватэру нечакана завіталі ўвечары двое знаёмых з далёкага Палесся, з вёскі, якая была паблізу ад майго радзімы, — старшыня прырочнага калгаса Данила Кузьміч Кушніроў, мужчына гэтак год палідзесці, выдатны гаспадар і знаўца зямлі, і механік Нічыпар Ждан, год на дзесяць маладзейшы за старшыню, хударлявы прыгожы мужчына, з разумным, крэху сміхлівым вачыма. Я быў шчыра ўрадаваным гаспадарам.

У родных мясцінах я ўжо не быў з поўгода, а гэтыя поўгода, як вядома, прынеслі намала омен у жыццё калгаса. Адбылося намала змен і на Палессі, і я з цікавасцю пачаў распытываць землякоў аб навінах, аб тым, якія справы прывалі іх у Мінск. Данила Кузьміч, хітравата прыжмурыўшыся, адказаў мне, што прыехалі яны ў сталіцу па асабістым справах: ён — правядзе сына, студэнта політэхнічнага інстытута, а Ждан, набіраўшы кучу грошай, хоча тут адзіцца на іхніх некаторых аддзелаў універмага, а заодно прыхапіць у аўтамагарыне «Набоду» або хоць-бы «Масквін».

Прычыны былі зусім верагоднымі, і ўсё-ж, ведуючы Данила Кузьміча, я яму не наверыў. І не памыліся. Неўзабаве выявілася, што гэта былі толькі ўскосныя прычыны, а сапраўднай, якую Данила Кузьміч не хацеў раскрываць да часу, ааключалася ў іншым — яны мелі нейкую справу ў Інстытуце механізацыі Акадэміі навук, з якім даўно перапісаліся.

Мы паселі вакол стала, вышлі па бакальчыну віна, закурылі. Зрабіўшы адну-другую цапкіцу, Данила Кузьміч раптам наварыўся да мяне.

— А ведаеш, земляк, мы-ж зайшлі да цябе з просьбай. Ты тут бліжэй. Хочам, каб перадаў нашу крўдуду шымемнікам. Нешта мы чытаем, чытаем вапы новыя творы, а цікавых сэрэд іх бачым мала. Тыхіх, ведаеш, каб аж за думу браці, каб, як піяцікорпусныя паут, араці і шырока і глыбока, а галоўнае — жыццё паказвалі праўдзіва.

Я запярэчыў Данила Кузьмічу, назваў рад новых добрых, жыццёвапраўдзівых твораў.

— Не аб гэтых гаворка, — перабіў мяне Данила Кузьміч. — Вось нядаўна прачытаў я раман пра калгасы — адна калгаснікі, аграроны, не партыйныя вярбунікі, а, можна скажаць, анёлы, адно толькі, бедныя, без крыяльця. І жывуць гэтыя анёлы ў такой згодзе, што ў савабальнага чытача ажні слёзы паварочваюцца на вочы ад расчуленасці. Усе шурпатаці там падрэзаны і адліфаваны да гэтага бляку, што прыходзіцца зажмурыць вочы, каб часам не папсавалі зрок.

— І здагадаўся, які твор мае на ўвазе Данила Кузьміч. Мне гэты раман таксама не падабаўся. Быў ён яркім узорам так званай беспаспартычнай творчасці, што ў перакладзе на маё разуменне гэтай з'явы азначае звычайную хлусню, у якой жыццё малюецца адной роўнай ружовай фарбай, і бедны чытач, як хворы на дальбіннасць, бачыць ружовым пават і зямлю, і неба, і вяду, і лес.

Усевалад КРАЎЧАНКА

Данила Кузьміч замаўчаў, вынаў з карабка другую цапкіцу.

— Што, Нічыпар, раскажы мне яму, ці не варта? — наварыўся ён да свайго механіка.

— Аб чым, Данила Кузьміч? — не разумеючы, спытаў Ждан.

— Ды пра гэтае... ну, як у Рудні новага старшыню выбралі.

Нічыпар Ждан усміхнуўся, неазначальна папсінуў плячыма.

— Раскажу, — махнуўшы рукою, прарыў Данила Кузьміч.

— Вось ты пытаеш пра навіны, — пачаў Данила Кузьміч, — думаю, што ты і сам іх добра ведаеш. Куре цяпер узяты нашай партыі правільны — дэць у калгасы такіх людзей, каб здолелі там нарэшце сапраўдны парадок. Вуць у Ліпняках — ведаеш, што ва Рудні с'яло — калгаснікі былога партызанскага генерала за старшыню выбралі, а ў Новадэках — аграрона з вышэйшай адукацыяй. Мне пакуль што народ пакінуў, даверыў, але трэба будзе, відаць, добра за навуку ўздца.

Данила Кузьміч замаўчаў, падумаў.

— Ну, але ёсць ашчэ ў нас намала людзей, і людзей не ратываць, а бымае і кіраўнікоў, якія і цяпер ні на каліна не зрадуемлі вялікага значэння верасіўскай рашчыншай партыі, а ўспрынялі іх, як чарговую «кампанію», фармаліна. Ага, скажана оаміняць дрэнных старшын калгасоў, ну і змяняюць, а кім змяняюць? — аб гэтым у іх клопат мала, абм форма была захавана — змянілі! І ты воль паслухай, што з гэтага выхадзіць, які канфуц падзюва здарыўся з вольным нашым старшыншай райвыканкома Пераходзівым.

— Чаму а бымае? — спытаўся я.

— Хіба Пераходзіў ужо не праце старшыншай райвыканкома?

— А ты паслухай да канца, сам зразумее, ці можна было яму пасля ўсяго, што здарылася, заставацца ў нашым рай-

— Трэба табе скажаць, што новыя рашчыншай партыі маюць яшчэ і тое неапазімае, на маю думку, змяненне, што яны астымавалі ў людзей непрыкмымасць да ўсіх і ўсіх непалаадкаў, да фалішу, фармалізма. Далібог-жа, хоць і крўдуды часамі бымае, але і радасна, калі на калгасы сходзе цяпер вольнае слова ікая-небудзь пахыла жанчына, што раней і ў ялбу ніколі не хадзіла, ды так цябе аджыла за які непадглед або памылаку, што аж душа становіцца! І злусеня, бымае, а слухаш — не абм хто гаворыць, а лоўнапраўна гаспадыня калгаса, і клопатці яна не аб якіх-небудзь там дрэнных асабістых ітарэсах, а аб агульнай справе, аб калгасе.

Ну, людзей сабралася на сход — паўножкі ялбу! Перад пачаткам сходу Пераходзіў па сваёй заўсёдашняй звычцы, зараеяна распеваў з Зайчыкам, як і ўсё павіна было праходзіць, што то павінен быў гаварыць, падтрымліваў нават разгалюпаю. Гэта ён так разумее добрую падрыхтоўку да сходу. Ну, вышайшу ў залу, адкрыў сход. «Баго выбарам у прэзідыум, хто мае якія пранаводы?» Не паспеў ніхто азірнуцца, як з месца падхміліўся з гатовай паперкай у руках член праўлення альховік. «І маю, дазвольце».

Адным словам, усё ішло, як па-псіанаму. Далі слова для справядзачы Зайчыку. Прамылаў той нешта хміліў з двадцаці, як бычым год не сўшы, ды і сў.

Жадаючы даць, так скажаць, напрамак спрэчкам, першым пасля Зайчыка ўваў слова Пераходзіў. Выступіў і давай крыці! А Зайчык такі, а Зайчык гэтакі, работу праваліў, надей не апраўдаў, а да ўсяго — п'яніца. Словам, даў яму поўную атастацыю. Людзі слухалі, маўчаць — усё правільна гаворыць Пераходзіў... Ну, а Пераходзіў тым часам пакрысе пачаў хіліць да таго, а-за чаго прыхаў: так, маўлаў, і так, Зайчыка вапага, раз ён сабе не апраўдаў, трэба з працы зняць, а выбраць старшыню рожамедем воль таварыша Шарая, работніка райзаготсена. Таварыш ён прыкыпавы, добра ведае сель-

скую гаспадарку, прадаваў на многіх адказных пасадках. Расхваляў тако Шарая, хоць ты яго не за старшыню калгаса, а за самота міністра выбарі!

Ну, расхваляў і сў — накіруна, тац скажаць, да іспрэчак выначаныя. Пакры тыкуючы людзі свайго былога старшыню, выберець новага ды на гэтым і кропка.

Але гэтым «мірным» рашчыншай Пераходзіў раптам паляцелі дагары нагамі. Ды та паляцелі, што ён, як кажуць, рад быў-ба сэрць зямлю праналіцца, каб мог, ад сэрцьмо. Справа ў тым, што не ў першы ўжо раз гэты Пераходзіў прывозіў у «Барацібіт» старшыню, падобных Зайчыку, і не ў першы раз былі ружыцкія сведчкі таго, як ён лаў і босціў ранейшага іх старшыню і расхваляваў новага.

«Хто хоча слова?» — пытае Пераходзіў. Усе маўчаць. «Што-ж гэта таво, таварышы, выхадзіць?» — ашартаецца Пераходзіў да калгаснікаў. — Крўдуды цікае ад калгасы пытанне на сходзе стаць, а вы маўчыце, як вады ў рот набраўшы...»

Раптам устае дагледчыца цялят на ферме, Гагна Касуха, і гаворыць: «Вось мы, таварыш Пераходзіў, кожны дзень па радке чым, ды і вы самі аб гэтым гаворыце, — трэба пасяляць у калгасы лепшых людзей, спецыялістаў, аграронаў, арганізатараў. А вы прывялі да нас Шарая. А мы-ж ведаем яго. Калі не памыляюся, ды цяпер таварыш Шарая ваўлашчыком на сэннім складзе ў Зарэччы праце. Хвалілі вы, хвалілі гэтага «спецыяліста», а таго нам і не скажылі, што ва апошні час ён ужо сем пасад перамяніў, нідзе месца не анойдзе, адуоель яго праганяюць. Відаць, добры «спецыяліст»!»

Пераходзіў аж уздрыгнуў ад нечапанасці — ну і стрэль

На атэстат сталасці

У памяшканнях школ царпер надычыай ціха. Здаецца экзамены толькі дзесяцікласнікі. У астатніх класах выпускныя і пераходныя экзамены закончаны, і вучні з радасцю аддываюцца.

Адзін з адказнейшых экзаменаў у выпускнікоў сярэдняй школы — экзамен на рускай літаратуры, які павінен вылічыць веды літаратуры вялікага рускага народа, пэныны ўплыў не на брацкія літаратуры, нарэшце, умёна лагічна разважаць па дадзенай тэме і напісаць сачыненне.

Старанна рыхтаваліся да гэтага экзамена дзесяцікласнікі 42-й Мінскай сярэдняй школы. Лепшыя вынікі атрымаліся ў выпускнікоў 10-га класа «А», у якім каля 10-ці вучняў з 30-ці напісалі сачыненне на «выдатна» і толькі тры чалавек атрымалі адзнаку «пазрэдна» (выкладчык літаратуры заслужанага настаўніка школы БССР Р. Г. Барам). Трэба сказаць, што і вусныя адказы па літаратуры ў большасці вучняў гэтага класа былі ўдумлівымі і змястоўнымі.

Умёна назіраць, рабіць свае ўласныя высновы паказваў выпускнік І. Пухаравіч, які пісаў сачыненне на тэму «Ленін, партыя і народ у дземе В. Маякоўскага «Владзімір Ільіч Ленін». Добра напісаным сачыненні Э. Фомчанкам, У. Навіцкім і іншымі.

У 10-м класе «Г» вынікі экзамена па літаратуры больш сціплыя. Палавіна вучняў класа напісала сачыненне на трыоху. Прычыну такога становішча трэба шукаць перш за ўсё ў тым, што частка вучняў яшчэ як след не авалодала школьнай граматыкай. У сачыненнях былі выяўлены грубыя арфаграфічныя і сіntaxічны памылкі. І хоць змест і мова многіх сачыненняў заслужвалі выдатнай ацэнкі, памылкі разка зніжалі вартасць пісьмовай работы. На-другое, сказана тут таксама не да канца прадуманая тэматыка сачыненняў, якая была дадана Міністэрствам асветы БССР. Напрыклад, тэма «Ідэйная накіраванасць і мастацкія асаблівасці ранняй творчасці М. Горкага» (на творах «Старая Іэргіль», «Песня аб Сокале» і «Песня аб Буравесніку») заада-та складаная для выпускнікоў сярэдняй школы. Тым больш, што па праграме на гэтую тэму адведзена ўсяго толькі дзве акадэмічны гадзіны. Вядома, дэталёва растлумачыць ідэйную накіраванасць і мастацкія асаблівасці твораў ранняга Горкага на двух уроках выкладчык проста не меў магчымасці. Але многія выпускнікі 10-га класа «Г» пісалі сачыненне яграс на гэтую тэму. Відца, яны кіраваліся тым, што пераадоленне цяжкасці на парозе самастойнага жыцця заўсёды прыносіць вялікае задавальненне.

Нават і ў гэтым, на словах выкладчыцы Р. Г. Барам, найбольш слабым класе, многія вучні паказалі глыбокі, асэнсаваны веды. Гэта — дзесяцікласнікі Бірала, Касюкі, Фельдман, Эпельбаум і іншыя. З задавальненнем слухала камісія адказы тых вучняў, у якіх акрамя

праграмага матэрыялу дзесяцікласнікі выкарыстоўвалі багаты дадатковы матэрыял. Так, напрыклад, гаворачы аб п'есе Горкага «На дне», яны расказвалі аб публіцыстычных артыкулах вялікага пісьменніка («Горад Жоўтага Дыба» і інш.); характарызуючы творчы шлях Пешкіна, яны расказвалі аб кампазітарах, якія напісалі на творы вялікага паэта цудоўную меладычную музыку.

І яшчэ адна прыемная асаблівасць экзаменаў гэтага года, якую нельга было не заўважыць. Моладзь любіць палыміяную паэзію Маякоўскага, добра разумее яе. На біялеты, у якіх былі пытанні па творчасці Маякоўскага, дзесяцікласнікі адказвалі ўпэўнена, з веданнем справы, цытуючы напаміць сотні радкоў. Яны расказвалі пра ўплыў Маякоўскага на творчасць рускіх і беларускіх паэтаў. І гэта шыра раіе. Значыць, выкладчык здолеў раскрыць сваім выхаванцам усю непаўторную прыгажосць неўміручых твораў таленавітайшага паэта нашай эпохі.

На экзаменах выявіліся найбольш вускі, слабыя месцы ў ведах выпускнікоў. Калі датычылася справа да характарыстыкі мастацкіх асаблівасцей таго ці іншага твора, дык адказы некаторых вучняў былі няўпэўненымі. Гэта асабліва адчувалася, калі гаворка ішла пра мастацкія асаблівасці п'есы Горкага «На дне», яго апавядання «Старая Іэргіль», а таксама казак Салтыкова-Шчэдріна. Прычыну трэба шукаць перш за ўсё ў тым, што праграма прадугледжвае вельмі мала гадзін на вывучэнне мастацкіх асаблівасцей у творчасці таго ці іншага пісьменніка.

Вельмі крўдна, што ў некаторых адказах выявілася слабае веданне артыкула Леніна «Талстой, як лэстра рускай рэвалюцыі». Цыянае ўяўленне было ў часткі выпускнікоў і аб той неспрымальнай барацьбе, якую вёў В. Г. Белінскі супраць аналагічна «чыстага» мастацтва. Значна большую ўвагу варта звярнуць і на культуру мовы дзесяцікласнікаў. Некаторыя вучні не зусім паспяхоўна выкадалі свае думкі, занадта часта без патрэбы ўжывалі пачобныя словы.

Варта зрабіць і яшчэ адну заўвагу ў адрас Міністэрства асветы БССР. Не ўсе пытанні ў біялетах па рускай літаратуры маюць выразны характар. Так, напрыклад, у біялете № 2 запісана такое пытанне: «Творчы шлях Пешкіна». Вельмі ўсебаўмае пытанне, невядома, што ў ім галоўнае.

Экзамены на атэстат сталасці праходзяць у гэтым годзе больш арганізавана. Дзесяцікласнікі паспяхова аддалі экзамены па рускай літаратуры, геаметрыі, алгебры. Веды вучняў сталі больш грунтоўнымі і глыбокімі. Наперад экзамены па фізіцы, хіміі і гісторыі. Прайдзе два тыдні, і выпускнікі дзесятых класаў атрымаюць атэстат сталасці — пудэўку ў вялікі светлы шлях.

Я. ДАНСКАЯ.

У Віцебскім літаб'еднанні

У апошні час палепшыла сваю работу Віцебскае абласное літаратурнае аб'яднанне, якое налічвае каля трыццаці маладых і пачынаючых пісьменнікаў. На сходах аб'яднання абмяркоўваюцца пытанні літаратурнага майстэрства, новай творы пачынаючых аўтараў. Рыхтуюцца да выдання першы зборнік твораў пісьменнікаў Віцебшчыны, у якім прымуць удзел каля дванаці паэтаў, празаікаў і драматургаў.

Пачынаючы паэты і празаікі выступаюць з чытаннем сваіх твораў на прадпрыемствах Віцебска, у раённых дамах культуры.

Бюро літаб'яднання аказвае дапамогу літаратурным гурткам, якія створаны ў Віцебскім ветэрынарным інстытуце, пры рэдакцыях аршанскай, мехавіцкай і іншых раённых газет.

Н. МАКАЕУ.

Сустрача з землякамі

(Заначанне)

выступленне зроблена не па сутнасці справы. Хто наступны?»

Тут падмае руку Мікіта Цыркун з палыводчай брыгады. «Не, кажа ён, не вгодзе з вамі, таварыш Пераходаў, правільна выступіла Ганна. Мы яшчэ не аб'явіліся, як вы нам прыеззілі Зайчыка, які вы яго тады расхвалілі. Ну, помяну, глядзім мы, сядзіць сабе за сталом такі худзенькі мужычок, сапраўды Зайчык Выбраці. А паглядзіце цяпер, гэта ўжо нам не Зайчык, а добры заяц, можна сказаць, цэлы мідзведзь...»

Тут усе як прымуць адсмаху, аж сцены затрэсцалі ў клубе.

Ну, Пераходаў не спарцеў, падхаліўся: «Дык што-ж, таварыш Цыркун, да чаго ты ўсё гэта хіліш? Цень на таварыша Шарая хочаш кінуць?», Парашыў прыпадохць Цыркуна. Але таго не лёгка было прыпадохць. Чалавек ён прынцыповы, сумленны.

«Партыя, кажа ён, патрабуе, каб у калгасы былі пасланы лепшыя людзі, а мы Шарая ведаем. Гэта вы нам такога кіраўніка ў калгас рэкамендуеце? Так выконваеце ўказанні партыі?»

Тут усе як сагамоніць, запумяць. Пераходаў сядзіць абягтаным, аж паліваў ад хвалявання. Забыўся і на тое, што трэба сходам віраваць. А тут зноў надхлілася адна жанчына і гаворыць: «Не трэба нам вагаўшчыка. Важкі асабліва няма чаго, трэба спачатку пасяць, каб было што важаць. Вець у мяне праланоў, каб за старшыню ў нас застаўся таварыш Барсукоў. Чалавек ён аддзаваны, аграном, справу нашу добра ведае».

Калгаснікі ў адзін голас падхалілі: «Правільна! Барсукова за старшыню! Аграрома!».

Сядзіць наш Пераходаў, як мыла з'еўшы, не ведае, што і кажаць. Шарая побач таксама галаву ўнурыў у стал, вушы аж гараць. А Барсукоў нічога, усміхаецца.

Устаў нарэшце Пераходаў і кажа: «Таварышы калгаснікі, гэта-ж калі так пойдзе і кожны каго хоча за старшыню выбіраць пачне, дык хто-ж у нас у раёне працаваць застаецца? Трэба тэтуху справу ўгадзіць, абдумаць, ды, да таго-ж, і ў Барсукова яшчэ трэба згоды запітаць...»

«Ну, што-ж, кажуць, і ўгадзіце, і абдумайце, што трэба, а Шарая мы выбіраць не будзем, вядзе яго сабе назад...»

Так і не выбраў ў той дзень старшыню калгаса ў «Варацьбіту».

А праз які тыдзень дайшлі да нас чукі, што Барсукоў і сапраўды ідзеў у «Варацьбіт» за старшыню. Па ўласнай ахвоты паехаў, кажа, вельмі яны народ у Рудні спадабаўся, баявы, прынцыповы, з такімі людзьмі, кажа, можна гора пераварнуць. І калгаснікі яго аднагалосна выбралі. А разам з тым і другая навіна — сніла з работы Пераходава.

Даніла Кузьміч замоўк, потым па сваёй абычцы хітравата прыжмурыў вочы, паглядзеў на мяне. І ў поглядзе яго выявілася, нібы ў кінае, я трываць пытанне: «Ну, што, зямляк, ці такім складаным, а бывае і супярэчлівым, паказваеце вы жыццё ў сваіх творах?»

Задумаўшыся, я некаторы час нічога не адказваў Данілу Кузьмічу на гэтае яго ніякое пытанне. Потым ціха прамоў: «Што-ж, Даніла Кузьміч, усё ясна. Дзякую за крытыку, за добрыя слова...»

Ленінградскі тэатр лялек

Ленінградскі тэатр лялек пад кіраўніцтвам заслужанага артыста РСФСР Е. Даміні існуе ўжо каля 35 год. Па сваёму творчому абліччу ён вельмі цікавы. У ім дзейнічаюць не пяцірушкі (лялькі, надзетыя на руку), а марыянеткі (лялькі, якія прыводзяцца ў рух пры дапамозе нітак), якія патрабуюць выключнага майстэрства іх паказу. У тэатры марыянетак на сцэне дзейнічаюць і жывыя акцёры. Акцёрскі калектыў тэатра з'еднаны дзесяткамі год сумеснай працы, адзінствам стылю і асамбля. Калектыў гуртуецца вакол такіх вопытных акцёраў, як А. Нікалаева, З. Усцінава, А. Сіліна, О. Волкава, В. Форштэнд і іншыя.

Тэатр мае вялікі і самы рознастайны рэпертуар, пачынаючы ад самых простых інсцэніровак баяк і казак да такіх класічных твораў, як «Віндзорскія свавольніцы» В. Шэкспіра і цэлы рад іншых.

На гастрольях у Мінску тэатр паказваў спектаклі: «Залатыя ключы» А. Талстога, «Гулівер у краіне ліліпутаў» — інсцэніроўка Е. Данко, казку «Хлопчык з палычкі» — інсцэніроўка М. Тубероўскага, сучасную п'есу «Першая пяцёрка» і некалькі эстрадных нумароў у выкананні Е. Даміні, з якіх

М. БАРКОУ.

На здымку: сцэна са спектакля «Гулівер у краіне ліліпутаў». У ролі Гулівера арт. В. Ільін.

Фота І. Салавейчыка.

Спектакль трэба дапрацаваць

(«Авечая крыніца» ў Рускім тэатры БССР)

Народна-гераічная драма Лопе дэ Вега «Авечая крыніца» («Фуэнта-Фухуна») занадта належае месца ў рэпертуары сучасных тэатраў. На радзіме аўтара яна забаронена яшчэ трыста гадоў назад. У буржуазных тэатрах гэтая п'еса заўсёды скажана, бо пануючы класы палюдае яе прагрэсіўна накіраванасць.

Інша Пешкіна знаходзіць у творчасці Лопе дэ Вега рысы вялікай народнасці. Гэтыя рысы іспанскі драматург асабліва выявіў у гістарычным факце, узятым з хронікі ордэна Калатравы, у якой гаварыцца: «Жыццё ў прыкладнай лютасці і бяспінасці падняў руку на камандора, выкінуў яго з акна на вуліцу, дзе жанчыны здэкавалі з яго цела. Са сталіцы прыехаў следчы з даручэннем ад караля даведацца праўду і пакараць вінаватых, але ніхто не адказаў яму... бо ўсе шкарэйш нават пад страхам катаванняў не гаварыць нічога. З гэтым і вярнуўся следчы далажыць двару аб тымстве камандора, які прыгнятаў і рабаваў сялян...»

Пры асвятленні гэтай падзеі Лопе дэ Вега стаў на бок народа. Драматург маляе народ пераможным героем. Натуральна, што яграс гэта прыцягвала і прыцягвае ўвагу дзеючых саўдзельцаў і сучасных глядачоў. Так, напрыклад, пасля пастаўкі «Фуэнта-Фухуна» ў Кіеве ў 1919 годзе глядзцы, пакаіваючы тэатр, з вялікім удзімам сцявалі Інтэрнацыяналь.

Спэцыфічны гісторыя драмы Лопе дэ Вега ў нашай краіне — гэта гісторыя ўсё больш глыбокага пранікнення ў драматычную прыроду п'есы. Савецкі тэатр у выяўленні народнасці драмы абіраўся на класічную выкануючую традыцыю.

Пастаўшчык спектакля ў Рускім тэатры БССР Е. Маркава і выканавы імкнуліся як найбольш раскрыць канфлікт паміж народам і феадальнымі ўладамі, найбольш пільна намаляваць працэс з'еднання прыгнечаных сялян, якія падмаюцца да рашучага пратэсту.

Глядзца захапляе нафас вялікага гневу і рашучасці сялян змагацца за свае правы. Выканавы ролей Эстэбана (арт. А. Кістаў), Хуана Рыгажа (арт. Г. Пельцар), Менго (арт. Е. Палосі) знаходзяць у сцэне сялянскага сходу даволі выразныя сродкі для таго, каб паказаць, як прыходзіць канец іх царпільнасці. На п'есе ў гэтай сцэне імкненне ўзняцца на барацьбу зайшоў так далёка, што з'яўленне закатаванай Лаўрэнсі і яе маналог былі ўжо апошняй кропляй, якая перапоўніла чашу чарплення народа.

У спектаклі, на жаль, гэтага глядзца не адчувае. Ва ўсім выкананні ролі Лаўрэнсі (арт. Ю. Гаўрыльчанка) няма кантакту з народам, які ўзняўся на барацьбу. Маналог Лаўрэнсі ў выкананні Ю. Гаўрыльчанка проста сталяе. Як вядома, гэты маналог з'яўляецца вельмі цяжкім для выканання. Цяжкасць яго — у неабходнасці паказаць сілу нарастання гнеўнага пратэсту. Маналог не ўдае артыстцы, атрымаўся халодным, хоць выканавы імкнулася, каб паўчыці гераіні былі палыміянымі. Яна авяртаецца са сваім маналагам да старшын і пастухоў.

Д. ФАКТАРОВІЧ, кандыдат філалагічных навук.

Жаданыя госці

Цёпла сустракаюць хлебаробы, рабочыя і выступалі перад калгаснікамі сельгас-сельскай інтэлігенцыі выступленні калектыва мастацкай самадзейнасці Васілевічскага раённага Дома культуры. Нядаўна гурткоў: С. ВАРОЎСКІ, У. ШАГЛОЎСКІ.

Курсы раённых распаўсюджвальнікаў друку

Рэспубліканскі аддзел распаўсюджвання і экспедыравання друку выдэ работу па падрыхтоўцы кадры распаўсюджвальнікаў перыядычнага друку. Дзямі закончыла вучобу і паспяхова аддала іспыты першая група раённых арганізатараў у колькасці 29 чалавек.

Слухачы курсу праслухалі кароткі курс гісторыі камуністычнага друку, вывучылі прэстыку распаўсюджвання перыядычнага друку, азнаёміліся з асновамі планавання, удліку і кантролю ў сістэме «Саюздруку». Яны праслухалі цыкл лекцыяў па эканоміцы, унутранай і знешняй палітыцы Саюзнай дзяржавы.

Выдатна закончылі курсы раёны арга-

нізатар Казлоўшчынскай канторы сувязі Гродзенскай вобласці тав. Урбан, Ільянскай канторы сувязі Маладзечанскай вобласці тав. Нарэйка і іншыя. Усе, хто скончыў курсы, выехалі на працу ў раёны рэспублікі і прымаюць актыўны ўдзел у правядзенні падпіскі на газеты і часопісы на другое поўгоддзе.

У ліпені—жніўні 1954 года на рэспубліканскіх курсах раённых арганізатараў будзе вучыцца яшчэ 80 чалавек. У абласных цэнтрах і буйных гарадах рэспублікі ў гэтым годзе ў гуртковых семінарах з адрывам ад вытворчасці будзе займацца звыш 150 кіраўцаў, інструктараў па рэспубліканаму распаўсюджванню друку.

Лекцыі і канцэрты для калгаснікаў

Вечарамі ў Мартынавіцкай хаце-чытальні Даманавіцкага раёна сіламі сельскай інтэлігенцыі арганізуюцца гутаркі на палітычны і сельскагаспадарчы тэмы.

За апошні час удзельнікі мастацкай самадзейнасці паказалі новую праграму калгаснікам сельскагаспадарчых аршелей «Сейбіт» і імя Маленкова.

Бібліятэка арганізуе чыткі твораў мастацкай літаратуры. Калгаснікі калектыўна працягалі раман В. Лашца «Сын рыбак» і «Аповесць аб сапраўдным чалавеку» Б. Палевога.

А. ГАДЛЕЎСКІ, загадчык Мартынавіцкай хаце-чытальні.

Па слядах нашых выступленняў

„Захаваць каштоўны помнік“

У нашай газеце ад 22 мая г. г. пад такім загаловам было змешчана пісьмо М. Пятровіча, у якім паведамлялася аб безважных адносінах да своеасаблівага помніка вялікаму польскаму паэту Адаму Міцкевічу — «дуба Адама Міцкевіча», што расце непалёдку ад вёскі Шчорсы Любанскага раёна Гродзенскай вобласці.

Галоўнае ўпраўленне культасветустановаў Міністэрства культуры БССР паведамліла рэдакцыі газеты «Літаратура і мастацтва», што факты, прыведзеныя ў пісьме т. М. Пятровіча, павердзіліся. Гродзенскаму абласнаму ўпраўленню культуры дано ўказанне прыняць неабходныя меры па ахове каштоўнага помніка.

З ЗАМЕЖНОЙ ПОШТЫ

На кангрэсе архітэктараў

У Лісабоне адбыўся так званы «сусветны» кангрэс архітэктараў. На справе-ж ён не з'яўляецца сусветным, бо ў ім не прымалі ўдзел архітэктары Савецкага Саюза, Кітайскай Народнай Рэспублікі і Еўрапейскіх краін народнай дэмакратыі (акрамя двух архітэктараў, якія не прадстаўлялі афіцыйна архітэктурнай арганізацыі Польскай Дэмакратычнай Рэспублікі). Але ўсё-ж на гэтым кангрэсе ўдзельнічалі прадстаўнікі 34 капіталістычных краін.

Спрэчкі на кангрэсе і прынятыя рэзалюцыі паказваюць настроі некаторых колаў інтэлігенцыі капіталістычных краін. Архітэктары разумеюць, у якім цяжкім становішчы знаходзіцца вялікая частка насельніцтва, якія складаныя задачы пастаўлены перад архітэктурнай грамадскай. І ў той жа час яны не баюцца выхдаць з гэтага становішча, і часам лепшыя пажаданні вядомых дзеячоў архітэктуры ў капіталістычных умовах здаюцца ўтопіяй.

З вялікай прамовай выступіў старшыня кангрэса англійскі архітэктар Патрык Аберкрэмб. Па яго падліках, каля чвэрці населенства зямнога шара знаходзіцца ў нисцерпных жыллёвых умовах. Аратар красамоўна расказаў пра тое «жыллё, у якім жыюць беспрацоўныя і рабочыя, што атрымліваюць самую нізкую заробковую плату, пра абшары каўпакі, сабячыя будкі, пабудаваныя з рознага ламача і апліка, у якіх знайшлі сабе прытулак працоўныя капіталістычных краін». Гэтая частка прамовай, зразумела, не паабудзіла цікавасці.

Але да якіх вывадаў прыходзіць паважаны англійскі архітэктар? Справа аказваецца ў тым, што людзі прамерна «філантрапіі». Падрываць асновы капіталістычнага ладу паважаны архітэктар, зразумела, баіцца і таму абмяжоўваеца прыгожымі, але перакарнальнымі размовамі аб эстэтыцы і этычных задачах міжнароднай архітэктурнай грамадскасці. На яго думку, архітэктары ўсіх краін павіны прыняць меры для таго, каб даць насельніцтву зямнога шара культурнае і добрае жыллё. Як будучы забеспячыць архітэктары такім жыллем насельніцтва зямнога шара — неазразумела.

Яшчэ больш дзіўнае ўражанне пакінула прамова вядомага італьянскага архітэктара прафесара Карла Мураці. Ён таксама гаворыць пра цяжкія ўмовы, у якіх знаходзіцца значная частка насельніцтва яго роднай краіны. На яго думку, у такім становішчы вінаваты... архітэктары, якія мала будуць. Атрымліваюцца так, што, маўляў, толькі архітэктары вырашаюць лёс чалавечы і ад іх ліхой ці добрай воля залежыць забеспячэнне жыллем усіх, хто мае патрэбу.

У сваіх рэзалюцыях кангрэс вырашыў звярнуцца да ўрадаў усіх дзяржаў, а так-

сама ў ААН з прапановай дэклараваць «права на жыллё». Неазразумела, што дасць такая дэкларацыя ў капіталістычных умовах, нават калі некаторыя краіны і будуць згодныя з рэзалюцыяй кангрэса. Як бачна, рэзалюцыя, якая выказвае ўпэўненасць, што «у бліжэйшых гадах мільёны абабодзёных будучы забеспячаны добрым жыллем», з'яўляецца праўленнем таго самага беспадстаўнага «ідэалізма», аб якім з такім захваленнем гаварыў у сваім уступным слове архітэктар Патрык Аберкрэмб.

Толькі ў прамовах нямногіх аратараў гучалі словы аб неабходнасці карэннай перабудовы капіталістычнага грамадства. Аб гэтым гаварылі бразільскі архітэктар Карлас Рамос і французскі архітэктар Ларей. Характэрна, што на кангрэсе архітэктараў, на якім прысутнічалі прадстаўнікі буржуазных краін, амерыканскія дэлегаты спрабавалі ўстанавіць свой дыктат. Яны адстойвалі неабходнасць стварэння «стандартных архітэктурных умоваў» жылля даражэ, школ, прамысловых прадпрыемстваў, якія, нібыта, павіны быць вырацаваны ў найбольш культурных дзяржавах і пад адпаведным кіраўніцтвам ажыццяўляцца і ў іншых краінах. Такім чынам, нават у галіне архітэктуры была зроблена спроба ўстанавіць амерыканскае кіраўніцтва. Выступленне архітэктараў ЗША сустрэла рэзкае супрацьдзеянне з боку радаў архітэктараў, асабліва ўсходніх і поўднёваамерыканскіх краін. Яны ўказвалі, што такі стандартныя ўзоры будаўніцтва не будуць ўлічваць мясцовае ўмовы жыцця, клімат і быт, а таксама нашыянальныя традыцыі архітэктуры.

Гарачыя спрэчкі выклікала таксама прапанова аб так званай «урбанізацыі», за якой захоўваліся імкненні архітэктараў-фэрмалістаў і канструктыўстаў ўстанавіць «міжнародныя законы» будаўніцтва «грамадзянскага будынкаў». Але іх выступленні не сустрэлі шырокай падтрымкі.

Англійскі часопіс «Сцюдыё» адзначае, што кангрэс прайшоў пад знакам барацьбы за нацыянальныя традыцыі архітэктары, за рэальнае бытавое будаўніцтва і што спрэчкі «стандартызмаці» і наўмыснай «урбанізацыі» ўсіх архітэктурных пабудов розных краін свету ў канчатковым выніку поспеху не мелі.

Аднак у артыкуле таго-ж часопіса ўказваецца, што ў многіх прамовах на кангрэсе адчуваецца моцны «песмістычны тон», бо цяпер нармальнае архітэктурнае дзейненне ў капіталістычных краінах «сустрэкае цяжкія» з прычыны ўзможнага ваеннага будаўніцтва і неабяспечкі эканамічнага крызісу. «Таму, паводле слоў таго-ж часопіса, кангрэс «не мог прыйсці да аптымістычных вывадаў».

І. БАРЫСАУ.

ПРАЦЯГВАЕЦА ПАПІСКА

НА ГАЗЕТУ „ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА“

на другое поўгоддзе 1954 года

УМОВЫ ПАПІСКІ:

На поўгода	— 13 руб. 20 кап.
На 3 месяцы	— 6 « 60 »
На 1 месяц	— 2 « 20 »

Папіска прымаецца ў гарадскіх і раённых аддзелах «Саюздруку», канторах, аддзяленнях і агентах сувязі, паштаўных, а таксама грамадскіх ўпаўнаважанымі на падпісы ў калгасах, саўгасах і МТС, у навучальных установах і на прадпрыемствах.

Галоўны рэдактар Васіль ВІТНА. Рэдакцыйная к